
LITERATURA

V tomto seznamu uvádíme jen nejdůležitější literaturu, kterou jsme vybírali tak, aby byly zastoupeny hlavní práce, ve kterých pojetí deprivace bylo vytvářeno, nejdůležitější práce nové (po roce 1963) a významnější práce české. Nebylo možno zahrnout všechny práce v této knize citované, neboť jejich seznam by zabral příliš mnoho místa. Rozsah literatury se od prvního vydání velmi značně rozrostl a musili jsme proto sáhnout k tomuto řešení.*

- Ainsworth, M. D.: The Effects of Maternal Deprivation. In: Deprivation of Maternal Care. WHO, Geneve, 1962.
- Ainsworth, M. D.: The Development of Infant-Mother Interaction among the Ganda. In: Determinants of Infant Behaviour II, ed. B. M. Foss, London, 1963.
- Ainsworth, M. D. – Bell, S. M. V. – Siaton, D. J.: Individual Differences in Strange-Situation-Behaviour of One-year-olds. In: Schaffer, H. R. ed.: The Origins of Human Social Relations, London–N. York, Academic Press, 1971.
- Aksarina, N. M.: Physiologische Grundlagen einiger Fragen der Erziehung der Kinder im frühen Kindesalter. Z. ärztl. Fortbild., 51: 883–887, 1957.
- Aksarina, N. M.: Hlavní zásady výchovy dětí v jeslích. Přednáška na I. sympoziu socialistických zemí o jeslích, Praha, 1966.
- Aksarina, N. M. – Ladygina, N. F.: Razvitije řeči u dětej v jaslach i domach rebjonka. Pediatrija, 3, 1954, 10–16.
- Alkon, D. L.: Parental Deprivation. Acta Psychiatr. Scand. Suppl. 223. Copenhagen, 1971.
- Ambrose, A. ed.: Stimulation in Early Infancy. London, Academic Press, 1969.
- Anthony, E. J. – Benedek, T.: Parenthood. Its Psychology and Psychopathology. Boston, Little-Brown Co., 1970.
- Ariés, P.: L'enfant et la vie familial sous l'ancien régime. Paris, Plon, 1960.
- Ariés, P.: Le rôle nouveau de la mère et de l'enfant dans la famille moderne. Les Carnets de L'Enfance, 10, 1969, 36–46.
- Aubry, J.: La carence de soins maternels. In: Travaux et documents VII, CIE Paris, Presses Univ. de France, 1955.
- Bakwin, H.: Loneliness in Infants. Amer. J. Dis. Child, 63, 1942, 30–33.
- Bakwin, H.: Emotional Deprivation in Infants. J. Pediat., 35, 1949, 512–521 Bender, L.: Infants Reared in Institutions. Child Welfare League Bull., 24, 1945.
- Benjamin, J. D.: Some Developmental Observations Relating to the Theory of Anxiety J. Amer. psychoanal. Ass., 9, 1967, 652–668.

* V závěrečném oddíle doplňujeme péčí prof. Vágnerové (2011) novější literaturu ke studiu, pozn. red.

- Benholdt-Thomsen, C: Die Bedeutung der mütterlichen Fürsorge in der frühen Kindheit. Eine Stellungnahme des Pediatres zu Bowlby. *Rev. Neuropsychiat infant. Hyg. ment. enf.*, 5, 1957, 434–445.
- Beres, D. – Obers, S. J.: The Effects of Extreme Deprivation in Infancy on Psych. Structure in Adolescence: A Study in Ego Development. *Psychoanal. Study Child.*, 5, 1950: 212–235.
- Bergmann, T. – Freud, A.: *Children in Hospital*. N. York, Internat. Univ. Press, 1965.
- Bernstein, L. – Elrick, H.: The Handling of Experimental Animals as a Control Factor in Animal Research. *Metabolism*, 6, 1957: 479–482.
- Bielicka, I.: Zagadnienia choroby szpitalnej w klinice malego dziecka. *Szpitalnictwo Polskie*, 5, 1961, c. 3.
- Bielicka, I.: *Rozwazania nad kołyska*, Warszawa, 1962.
- Bielicka, I. – Olechnowicz, H.: Technika psychoterapii najmlodszeo dziecka. *Pediat. pol.*, 41, 1966, 779–786.
- Bielicka, I. – Stelmachowski, A. – Sztekiel, E.: *O przysposobieniu dzieci*. Warszawa, Wydawnictwo prawnicze, 1966.
- Bohman, M.: *Adopted Children and their Families*. Stockholm, Proprius, 1970.
- Bowlby, J.: *Forty-four Juvenile Thieves*. London, Tyndall and Gox, 1946.
- Bowlby, J.: *Maternal Care and Mental Health*. Geneva, WHO, 1951.
- Bowlby, J.: Separation Anxiety. *Int. J. Psycho-Anal.*, 41, 1960, 1–25.
- Bowlby, J.: An Ethological Approach to Research in Child Development. *Brit. J. med. Psychol.*, 30, 1957, 230–240.
- Bowlby, J.: *Attachment and Loss*. London, Hogarth Press, 1969.
- Bowlby, J. et al.: The Effects of Mother-Child Separation. A follow-up Study. *Brit. J. med. Psychol.*, 29, 1956, 211–247.
- Brázdilová, N.: Příspěvek k problematice dětí postižených dětskou mozkovou obrnou v rodinném prostředí. Diplomová práce, Universita Karlova, Praha, 1972.
- Reakce desítiměsíčního děvčátka na odloučení od matky. *Čs. Pediat.*, 14, 1959, 853.
- Bűhler, Ch.: Theoretical Observations about Life's Basic Tendencies. *Amer. J. Psychother.* 13, 1959, 561–581.
- Burlingham, D. – Freud, A.: *Young Children in War-time. A Year's Work in a Residential War Nursery*. London, G. Allen and Unwin, 1942.
- Casler, L.: Maternal Deprivation. A Critical Review of the Literature. *Monogr. Soc. Res. Child Developm.*, 26, 1961, č. 2.
- Clarke, A. D. B. – Clarke, A. M.: Some Recent Advances in the Study of Early Deprivation. *J. Child Psychol.*, 1, 1960, 26–36.
- Coleman, B. V. – Provence, S.: Environmental Retardation (Hospitalism) in Infant's Families. *Pediatrics*, 19, 1957, 285–292.
- Czako, M.: Vplyv niektorých foriem ranej deprivácie na úroveň spontánnej aktivity a bludiskového učenia u krýs. In: *Psychologica. Sborník filosofickej fakulty University Komenského*, Bratislava, 16, 1965, 245–262.
- Čapková D.: *Předškolní výchova v díle J. A. Komenského, jeho předchůdců a pokračovatelů*. Praha, SPN, 1968.

- Červinková-Riegrová, M.: Ochrana chudé a opuštěné mládeže, Praha, 1894.
- Češmedžieva, S.: Razvitije na govora u decata do 3-godišna vrazost ot gleždani v detskite jasli. Informacionen blujetin, 1965, 95–102.
- Damborská, M.: Některé aktuální otázky výchovy ústavních dětí. Čs. Pediat. 12, 1957, 893–899.
- Damborská, M.: Zkušenosti s prohloubenou výchovou dětí v kojeneckém ústavu. Čs. Pediat., 12, 1959, 819.
- Damborská, M.: Citový život novorozence. Čs. Pediat., 16, 1961, 496–501.
- Damborská, M.: Vývoj dětské řeči v prostředí kojeneckého ústavu. Pedagogika, 13, 1963, 131–149.
- Damborská, M.: Vývoj a výchova kojence v ústavním prostředí. Praha, SZdN, 1967.
- Damborská, M.: Hlavní pozitivní emoce kojeneckého věku. Čs. Pediat. 24, 1969, 535–541, 644–650.
- Damborska, M. Blažková, S.: Reakce desítiměsíčního děvčátka na odloučení od matky. Čs. Pediat., 14, 1959, 658 – 659.
- Damborská, M. – Štěpánová, P.: Problémy adaptability ústavních dětí. Čs. Pediat., 17, 1962, 600–606.
- Danzinger, L.: Social Difficulties of Children who Were Deprived of Maternal Care in Early Infancy. Vita hum. (Basel), 4, 1961, 229–241.
- Danzinger, L. – Hetzer, H. – Löw-Beer, H.: Pflegemutter und Pflegekind. Leipzig, S. Hirzel, 1930.
- Davis, K.: Extreme Social Isolation of a Child. Amer. J. Sociol., 45, 1940, 554–565.
- Dennis, W.: Infant Development under Conditions of Restricted Practice and of Minimum Social Stimulation. Genet. Psychol. Monogr., 23, 1941, 143–189.
- Dennis, W. – Naraian, P.: Infant Development under Environmental Handicap. Psychol. Monogr., 71, 1957, c. 436.
- Destunis, G.: Milieuschädigung und Kinderneurose. In: Das milieugeschädigte Kind. Jena, H. Schwarz, 1961, 1–11. Deprivation of Maternal Care. Geneva, WHO, 1962.
- Diner-Vlosko, T. B.: Formy rukovodstva vospitatelnoj raboty v jaslach i domach rebjonka Moskovskoj oblasti. Vop. Ochrany Materin. Dets., 5, 1960, 73–77.
- Dlabačová, E.: Některé zkušenosti s psychologickým vyšetřováním žadatelů o adopci. Čs. Psychiat. 64, 1968, 353–357.
- Dolejší, M.: Některé teoretické přístupy k problémům mentální retardace. Kandidátská disertační práce, Karlova Universita, Praha, 1969.
- Dubois, R. – Leschanowsky, H.: Observations d'hospitalisme. Acta paediat. belg. 11, 1957, 177–88.
- Dunovský, J.: K vývoji pěstounské péče. Čs. Pediat., 24, 1969, 651–653.
- Dunovský, J.: Sociální postavení dětí vychovávaných od nejútlejšího dětství v dětských domovech. Pedagogika 19, 1969, 189–206.
- Dunovský, J.: Postavení dítěte ve společnosti se zřetelem k sociálnímu osíření. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČSR, Praha, 1970.
- Dunovský, J.: Mateřství zaměstnaných žen a problémy péče o jejich děti v nejútlejším věku. Sociol. casopis, 7, 1971, 148–161.

- Dunovský, J.: Životní jistota, začlenění a perspektiva dětí v domově rodinného typu. *Pedagogika*, 22, 1972, 41–55.
- Durfee, H. – Wolf, K.: Anstaltspflege und Entwicklung im 1. Lebensjahr. *Z. Kinderforsch.*, 42, 273–320, 1934.
- Dührssen, A.: Heimkinder und Pflegekinder in ihrer Entwicklung. Göttingen, Vandenhoeck u. Ruprecht, 1958.
- Edelston, H.: Separation Anxiety in Young Children: A Study of Hospital Cases. *Genet. Psychol. Monogr.*, 28, 1943, 3–95.
- Eggers, H. – Wagner, K. D.: Untersuchungen zur körperlichen und psychischen Entwicklung von Kleinkindern in Krippen. *Ärztl. Jugendkd.*, 56, 1965, 157–169.
- Epstein, A.: Studien zur Frage der Findelanstalten unter besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse in Böhmen. Praha, 1882.
- Erikson, E. H.: *Childhood and Society*. N. York, W. W. Norton, 1963.
- Falkowska, M. – Kuzańska, M. – Sieradzki, Z.: *Wychowanie społeczne w domach dziecka*. Nasza Księgarnia, Warszawa, 1968.
- Fischer, L. K.: Hospitalism in Six-month-old Infants. *Amer. J. Orthopsychiat.*, 22, 1952, 522–534.
- Flint, B. M.: *The Child and the Institution*. Toronto, Univ. Toronto Press, 1966.
- Flitner, A. – Bittner G. – Vollert, M.: *Pedagogické problémy dětské vesničky*. Praha, KPÚ, 1969.
- Foss, B. M. ed.: *Determinants of Infant Behaviour*. London, Methuen, I. 1961, II. 1963, III. 1965, IV. 1969.
- Freud, A. – Burlingham, D. T.: *War and Children*, N. York, Internat. Univ. Press, 1943.
- Freud, A. – Burlingham, D. T.: *Infants without Families*, N. York, Internat. University Press, 1944.
- Gelinier-Ortigue, M. – Aubry, J.: Maternal Deprivation, Psychogenic Deafness and Pseudo-Retardation. In: *Emotional Problems of Early Childhood* ed. G. Caplan, 231–47. New York, Basic, 1955.
- Gesell, A.: *Wolf Children and Human Child*. N. York – London, Harper and Brothers, 1940.
- Gewirtz, J. L.: Deprivation and Satiation of Social Stimuli as Determinants of their Reinforcing Efficacy. In: Hill, J. P. ed., *Minnesota Symposia on Child Psychology*, vol. I., Minneapolis, Univ. Minnesota Press, 1967, 3–56.
- Gewirtz, J. L.: Mechanisms of Social Learning. In: Goslin, D. ed., *Handbook of Socialization Theory and Research*. Rand McNally, 1969, 57–212.
- Gewirtz, J. L. – Baer, D. M.: Deprivation and Satiation of Social Reinforcers as Drive Conditions. *J. abnorm. soc. Psychol.*, 56, 1958, 165–172.
- Gindl, I. – Hetzer, H. – Sturm, M.: Unangemessenheit der Anstalt als Lebensraum für das Kleinkind. *Z. ang. Psychol. Charakterkd.*, 52, 1937, 310–358.
- Glaser, K. – Eisenberg, L.: Maternal Deprivation. *Pediatrics*, 18, 1956, 626–642.
- Gmeiner, H.: *Die SOS-Kinderdörfer*. Wien, 1960.
- Goffman, E.: On the Characteristics of a total Institution. In: *Asylums*, Anchor Books, 1961.

- Goldfarb, W.: Effects of Early Institutional Care on Adolescent Personality. *J. exp Educ.*, 12, 1943, 106–129.
- Goldfarb, W.: Psychological Privation in Infancy and Subsequent Adjustment. *Amer. J. Orthopsychiat.*, 15, 1945, 247–255.
- Goldfarb, W.: Rorschach Test Differences between Family-reared and Institutionally-reared Children. *Amer. J. Orthopsychiat.*, 19, 1949, 624–633.
- Górnicki, B.: Développement des enfants dans le milieu familial et dans les crèches en Pologne. In: *Les Soins aux Enfants dans les Crèches*. OMS, Geneva, 1965.
- Grams, A.: Fatherhood and Motherhood in a Changing World. *Internat. Child Welfare Rev.*, Geneva, Sept. 1970.
- Grolh, S.: *Kinder ohne Familie*. Juventa-Verlag, München, 1958.
- Grossert, A. – Kočnar, K. – Toman, M.: K některým problémům péče o děti v dětských ozdravovnách. *Čs. Pediat.*, 24, 1969, 613–616.
- Haderka, J.: Pěstounská péče. *Prakt. Lék.*, 47, 1967, 470–474.
- Harineková, M.: Citové reakcie v jesliach. *Čs. Pediat.*, 17, 1962, 615–620.
- Harlow, H. F.: The Nature of Love. *Amer. Psychol.*, 13, 1958, 673–685.
- Harlow, H. F. – Harlow, M. K.: Social Deprivation in Monkeys. *Scient. Amer.*, 207, 1963, 137.
- Harlow, H. F. – Harlow, M. K.: Learning to Love. *Amer. Scient.*, 54, 1966, 244–272.
- Harminc, M.: Vplyv deprivácie v ranom veku na diskriminačné učenie u krýs. *Psychologica*, 16, 1965, 263–277.
- Hartung, K. – Glatkowski, H.: Erhebungen über Aufenthaltsdauer und Gründe die zur Heimaufnahme von Säuglingen führen. *Prax. Kinderpsychol.*, 14, 1965, 241–245, 297–303.
- Hasselmann-Kahlert, M.: Das entwurzelte Kind. *Medizinische*, 36, 1958, 1365–1367.
- Hebb, D. O.: The Mammal and his Environment. *Amer. J. Psychiat.*, 111, 1955, 826–831.
- Hebb, D. O.: The Motivating Effects of Exteroceptive Stimulation. *Amer. Psychol.*, 13, 1958, 109–113.
- Heinicke, C. M. – Westheimer, I.: *Brief Separation*. N. York. Internat. Univ. Press, 1965.
- Hejlová, E.: Psychický stav dětí několik týdnů po osvobození z koncentračních táborů. *Pediat. Listy*, 2, 1947, 113.
- Hellbrügge, Th.: Zur Problematik der Säuglings- und Kleinkindfürsorge in Anstalten. Hospitalismus und Deprivation. In: *Opitz, H. – Schmid, F. ed.: Handbuch der Kinderheilkunde III.*, Berlin, 1966, 384–404.
- Heron, W.: The Pathology of Boredom. *Scient. Amer.*, 196, 1957, 52–56.
- Hetzer, H.: *Kindheit und Armut*. Leipzig, S. Hirzel, 1929.
- Hetzer, H.: Die Entwicklung des Kindes in der Anstalt. In: *Handbuch der pädagogischen Milieukunde*. Halle, Busemann, 1932.
- Hilgard, J. R. – Newman, M. F. Early Parental Deprivation in Schizophrenia and Alcoholism. *Amer. J. Orthopsychiat.*, 33, 1963, 409–420.
- Hinde, R. A., Davies, L.: Removing Infant Rhesus from Mother for 13 Days Compared with Removing Mother from Infant. *J. Child Psychol. Psychiat.*, 13, 1972, 227–237.
- Horáčková, E. – Čulík, A.: Jednostranný vztah a test projekce citové deprivace. *Activ. nerv. sup.*, 9, 1967, 145–151.

- Charvát, J.: Život, adaptace a stress, Praha, SZdN, 1969.
- Chvojková, M.: Citový život dětí v celotýdenní mateřské škole. Pedagogické čtení, KPÚ, Praha, 1968.
- Kanner, L.: Problems of Nosology and Psychodynamics of Early Infantile Autism. Amer. J. Orthopsychiat., 19, 1949, 416–426.
- Kennell, J. H. – Bergen, M. S.: Early Childhood Separations. Pediatrics, 37, 1966, 291–298.
- Klackenberg, G.: Studies in Mental Deprivation in Infant's Home. Acta Paediat. (Upsala), 45, 1956, 1–13.
- Klein, O.: Psychologie dětí v koncentračním táboře. Disertační práce, Karlova Univerzita, Praha, 1947.
- Klein, O.: Krise emocionality. Sociol. časopis, 5, 1969, 129–149.
- Kmošková, L.: Deprivace dítěte v alkoholické rodině. Diplomová práce, Univerzita Karlova, Praha, 1971.
- Kohoutek, R.: O psychologické motivaci chování dětí v dětských domovech. Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 3, 1966, 51–64.
- Koch, J.: O plánování výchovy v jeslích. Pediat. Listy, 8, 1953, 93–97.
- Koch, J.: Změna excitability centrální nervové soustavy u jednotlivých dětí v průběhu doby bdění. Čas. Lék. čes., 96, 1957, 757–765.
- Koch, J.: Pokus o analýzu vlivu prostředí kojeneckých ústavů na neuropsychický vývoj 4měsíčních až 12měsíčních dětí. Čs. Pediat. 16, 1961, 322 – 330.
- Koch, J. – Langmeier, J. – Matějček, Z.: Návrh nového systému péče o děti vychovávané mimo vlastní rodinu. Pedagogika, 15, 1965, 316 – 326.
- Kolaříková, O.: Některé problémy vývoje osobnosti v podmínkách nynějšího systému dětských domovů. Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 3, 1966, 17–25.
- Komenský, J. A.: Velká Didaktika. Praha, SPN, 1958.
- Komenský, J. A.: O sirobě. Lešno, 1634.
- Kostukovskaja, M. L.: Opyt perevoda detej iz doma rebjonka v detskij dom. Vop Ochrany Materin. Dets., 2, 1957, 62–65.
- Koželuhová, L.: Organizace batolat v kolektivu. Přednáška na I. sympoziu socialistických zemí o jeslích, Praha, 1966.
- Kraus, O. – Kulka, E.: Noc a mlha. Praha, Naše vojsko, 1958.
- Kubát, K. – Syrovátka, A.: Die Entwicklung der Morbidität bei Familien und bei Krippenkindern während der ersten 3 Lebensjahre. Ärztl. Jugendkd., 57, 1966, 16–23.
- Kubička, L.: Vliv zaměstnanosti matek na vznik psychické nepřízpůsobenosti u dětí. Čs. Psychiat., 52, 1956, 247–256.
- Kučera, M.: Vývoj obyvatelstva ČSSR v letech 1950–1968. Český statistický úřad, Praha, 1969.
- Kučera, O. a kol.: Psychopatologické projevy při lehkých dětských encefalopatiích. Praha, SZdN, 1961.
- Kunzová, Z. – Havlíčková, V.: Nemocnost dětí v jeslích v letech 1961–1962 v ČSSR. Čs. Pediat., 19, 1964, 912.
- Kuznecov, O. N. – Lebedev, V. J.: K voprosu o nereglementirovannoj dejatel'nosti v uslovijach dlitel'noj izol'jacii sensornoj deprivacii. Vop. Psychol., 4, 1965, 98–102.

- Ladygina, N. F. – Aksarina, N. M.: Razvitija řeči u detej v jaslach i domach rebjonka. *Pediatriza*, 3, 1954, 10 – 16.
- Lambo, T. A.: The Child and the Mother-Child Relationship in Major Cultures of Africa. *Les Carnets de L'Enfance*, FISE, 10, 1969, 61–74.
- Lange, U.: Das alleinstehende Kind und seine Versorgung. *Psychol. Prax.*, 38, 1965.
- Langeveld, M. J.: Zum Problem des Vaters in der Entwicklung des männlichen Kindes. *Vita hum. (Basel)* 7, 1964, 33–48.
- Langeveld, M. J.: Educating the whole World. *Paedagogica Europaea*, 2, 1966, 1–26.
- Langeveld, M. J.: Intelligence as an Educable Conglomerate: A Synthesis. *Hum. Develop.*, 10, 1967, 22–26.
- Langmeier, J.: Spánek malých dětí v rodinách a v nemocnici. *Čs. Pediat.*, 14, 1959, 628–639.
- Langmeier, J.: Otázka psychické deprivace a vývoj výchovných názorů u nás. *Čs. Pediat.* 17, 1962, 646–652.
- Langmeier, J.: Psychická deprivace v anamnézách schizofreniků. *Prakt. Lék.*, 45, 1965, 890–893.
- Langmeier, J.: Psychická deprivace u dětí. *Pokroky v pediatrii*, Praha, SZdN, 1968, 303–331.
- Langmeier, J. – Langmeierová, D.: Význam časně deprivace pro psychopatologický vývoj osobnosti. In: *K problémům psychologie osobnosti*. Praha, Academia, 1967, 221–229.
- Langmeier, J. – Lhoták, J.: Smyslová a emoční deprivace v dětství. Přednáška na II. celostátním psychiatrickém sjezdu, Praha, 1960.
- Langmeier, J. – Matějček, Z.: Mental Development of Children in Families and in Infant Homes. *Soc. Sci. Med.*, 4, 1970, 569–577.
- Lát, J. – Widdowson, E. M. – McCance, R. E.: Some Effects of Accelerating Growth. *Behaviour and Nervous Activity. Proc. roy Soc. B*, 153, 1960, 347 – 356.
- Lautererová, M.: K historii sociálně zdravotní péče o děti v Brně. *Čs. Pediat.*, 19, 1964, 936–941.
- Lesák, J.: Jak vnímá hluché dítě zvuky. *Otázky defektologie*, 3, 1961, č. 6.
- Levy, D.: Primary Affect Hunger. *Amer. J. Psychiat.*, 94, 1937, 643–652.
- Lewis, H.: *Deprived Children: The Mersham Experiment*. N. York, Oxford. Univ. Press, 1954.
- Liddell, H, S.: *Emotional Hazards in Animals and Man*. Springfield, C. C. Thomas, 1956.
- Lilly, J. C. – Shurley, J. T.: Experiments in Solitude in Maximum Achievable Physical Isolation with Water Suspension of Intact Healthy Persons. In: *Psychophysiological Aspects of Space Flight*, Columbia Univ. Press, 1961.
- Lowrey, L. G.: Personality Distorsion and Early Institutional Care. *Amer. J. Ortho-psychiat.*, 10, 1940, 574–585.
- Luria, A. R.: *The Role of Speech in the Regulation of Normal and Abnormal Behaviour*. N. York, Pergamon Press, 1961.
- Makarenko, A. S.: *Sociněníja*, Moskva, IAPN, 1951.
- Manova-Tomova, V.: Perspektivi za naučnoizsledovatel'ska rabota v DMD i detskite jasli. *Informacionen Bjuletin*, 1965, 11–17.

- Marzo-Weyl, S.: *Enfants privés de famille*. Paris, CIE, 1965.
- Matějček, Z.: Některé zkušenosti ze sledování duševního vývoje dětí v dětských domovech pro děti od 1–3 let. *Čs. Pediat.*, 15, 1960, 234–241.
- Matějček, Z.: Sledování duševního vývoje ústavních dětí dětskou psychiatrickou službou Středočeského kraje. *Čs. Pediat.*, 17, 1962, 621–627.
- Matějček, Z.: Psychologické sledování dětí v domovech se zvýšenou výchovnou péčí. *Čs. Pediat.*, 19, 1964, 21–25.
- Matějček, Z.: Školní uplatnění dětí z předškolních dětských domovů. *Čs. Psychol.* 13, 1969, 8–15.
- Matějček, Z.: Duševní vývoj dětí v našich dětských domovech. Kandidátská disertační práce, Karlova universita, Praha, 1969.
- Matějček, Z.: Psychická deprivace a delinkvence. In: *Obtížně vychovatelná mládež*, SPN, Praha, 1970.
- Matějček, Z. – Langmeier, J.: Die zeitweilige Gemeinschaftserziehung im Hinblick auf die psychische Deprivation. *Pedagogica Europaea*, 1968, 98–111.
- Matějček, Z. – Reithar, S.: Otázky školní zralosti našich ústavních dětí. *Čs. Psychol.*, 7, 1963, 338–345.
- Meierhofer, M.: *Frühe Prägung der Persönlichkeit*. Bern, Hans Huber, 1971.
- Meierhofer, M. – Keller, W.: *Frustration im frühen Kindesalter*. Bern, Hans Huber, 1966.
- Mészárosová, O. – Jurčová, M.: Neuropsychický vývoj dětí v prostředí kolektivních zařízení do troch rokov. *Čs. Pediat.*, 11, 1956, 832–836.
- Michal, V.: *Dítě v předškolním dětském domově*. Praha, SPN, 1963
- Milotová, J. – Kluska, V. – Stejskal, J.: Dopisy rodičů na infekční oddělení jako jeden z prostředků boje proti hospitalismu. *Čs. Pediat.*, 13, 1958, 355–359.
- Moltz, H.: Imprinting. Empirical Basis and Theoretical Significance. *Psychol. Bull.*, 57, 1960.
- Mores, A.: Reakce dítěte na odloučení od matky a jak asi uvažuje v předpokoji. *Čs. Pediat.*, 14, 1959, 946–947.
- Mores, A. – Vyháněk, J.: Hospitalismus. *Čs. Pediat.*, 12, 1957, 12–22.
- Müller-Hegemann, D.: Soziale Isolierung als ätiopathogenetischer Faktor. *Fortschr. Med.*, 82, 1964, 478–480, 777–880.
- Nájemník, J. – Venderová, E.: Otázka optimálního věku pro vstup dítěte do jeslí. *Čs. Pediat.*, 23, 1968, 552–555.
- Nesnídlová, R.: *Extrémní osamělost*. Avicenum, Praha, 1973.
- Neubauer, P. B.: *Children in Collectives*. Springfield. C. C. Thomas, 1965.
- Nikolskaja, A. B.: Prejemstvennost vospitanija v doškolnom detstve. Moskva, Znanije, 1960.
- Nitschke, A.: Das Bild der Heimweh-Reaktion beim jungen Kind. *Dtsch. med. Wschr.*, 80, 1955, 1905.
- Nováková, M.: Poruchy psychického vývoje dětí předškolního věku v ústavních zařízeních. In: *Problémy pediatrie v praxi a ve výzkumu*, Praha, 1957, 138–140.
- Nováková, M.: Výchovné postoje matek a sester v jeslích k dětem útlého věku. Přednáška na I. symposiu socialistických zemí o jeslích, Praha, 1966,

- Nováková, M. – Lhotáková, M.: Péče o děti v jeslích. Praha, SPN, 1964.
- Olechnowicz, H.: Choroba szpitalna (hospitalizm) u malego dziecka wychowanego poza rodzin. *Pediat. pol.*, 7, 1957.
- Olechnowicz, H.: Stawy schizoidalne jako reakcia na izolacie uczuciową malego dziecka, *Zdrow. psych.*, 6, 1965, 36–43.
- Olechnowicz, H.: Pierwsze kroki wśród ludzi. Warszawa. – Nasza Księgarnia, 1969.
- Pan, M. R. du – Roth, S.: The Psychological Development of a Group of Children Brought up in a Hospital Type Residential Nursery. *J. Pediat.*, 47, 1955, 124–129.
- Patton, R. G. – Gardner, L. J.: Growth Failure in Maternal Deprivation Springfield, C. G. Thomas, 1963.
- Pavlásková, I.: Nemocnost dětí a jejich přizpůsobení jeslovému prostředí. Přednáška na I. sympoziu socialistických zemí o jeslích, Praha, 1966.
- Pechstein, J.: Innere Reform des Säuglingsheimes. *Fortschr. Med.*, 85, 1967, 2–8.
- Pechstein, J.: Frühkindliche Deprivation durch Massenpflege. *Fortschr. Med.*, 86, 1968, 409–412.
- Pechstein, J. – Siebenmorgen, E. – Weitsch, D.: Verlorene Kinder? Die Massenpflege in Säuglingsheimen. München, Kösel-Verlag, 1972.
- Peiper, A.: Chronik der Kinderheilkunde. Leipzig, Georg Thieme, 1955.
- Peiper, A.: Kaspar-Hauser Kinder, verwildete Kinder (Wolfskinder). *Medizinische*, 36, 1958, 1411–1416.
- Pelikán, L. a kol.: Těžký deprivační syndrom u dvojčat po dlouhodobé sociální izolaci. *Čs. Pediat.*, 24, 1969, 980–983.
- Pfaundler, M.: Über Anstaltsschäden an Kindern. *Mschr. Kinderheilk.* 29, 1924, 661.
- Pinneau, S. R.: The Infantile Disorders of Hospitalism and Anaclitic Depression. *Psychol. Bull.* 52, 1955, 429–452.
- Plocek, K.: Etologický směr v zoopsychologii a jeho význam pro psychologii dítěte. *Psychol. a patopsychologie dítěte*, 2, 1967, 47–67.
- Pražáková, A.: Příspěvek k nemocnosti dětí v denních jeslích. *Čs. Pediat.* 24, 1969, 466–467.
- Pringle Kellmer, M. L.: Deprivation and Education, London, Longmans, 1965.
- Pringle Kellmer, M. L. – Bossio, V.: A Study of Deprived Children. *Vita hum. (Basel)* 1, 1958, 65–92, 142–170.
- Provence, S. – Liplon, R. G.: Infants in Institutions. N. York, Internat. Univ. Press, 1962.
- Przetacznikowa, M.: Rozwój psychiczny dzieci w pierwszym roku życia w przekroju trzech środowisk wychowawczych. *Psychol. wychowawcza*, 1, 1960.
- Rheingold, H. L.: The Modification of Social Responsiveness in Institutional Babies. *Monogr. Soc. Res. Child Develop.*, 21, 1956.
- Rheingold, H. L.: The Measurement of Maternal Care. *Child Develop.* 31, 1960, 565–573.
- Rheingold, H. L., Eckerman, C. O.: The Infant Separates himself from his Mother. *Science* 168, No.3927, 1970, 78–83,
- Ribble, M. A.: The Rights of Infants: Early Psychological Needs and their Satisfaction. N. York, 1965.
- Riessman, F.: The Culturally Deprived Child. N. York, Harper, 1962.

- Robertson, J.: *Young Children in Hospital*. London, Tavistock Publ., 1958.
- Robertson, J.: *Hospitals and Children. A Parent's Eye View*. London, V. Gollancz, 1962.
- Robertson, J. – Bowlby, J.: Responses of Young Children to Separation from their Mothers. *Courrier*, 2, 1952, 131–140.
- Roudinesco, J. – Appell, M.: Les répercussions de la stabulation hospitalière sur le développement psycho-moteur de jeunes enfants. *Sem. hop.*, Paris, 1950, 2271–2273.
- Roudinesco, J. – David, M. – Nicolas, J.: Responses of Young Children to Separation from their Mothers. *Gourrier*, 2, 1952, 66–78.
- Rutter, M.: Parent-child Separation: Psychological Effects on the Children. *J. Child Psychol. Psychiat.* 12, 1971, 233–260.
- Rutter, M.: *Maternal Deprivation Reassessed*. Penguin, Harmondsworth, 1972.
- Sand, E. A.: L'hospitalisme. *Arch. belges Méd. soc.*, 3, 1954, 77–101.
- Scott, J. P.: Critical Periods in Behavioral Development. *Science*, 138, 1962, 949–958.
- Sedláková, T.: Emočná deprivácia dieťaťa s celkovým spomaleným tempom výkonu. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 3, 1967–68, 291–293.
- Sedláková, T.: Emocionálne deprivované dieťa. *Psychol. a patopsychológia dieťaťa*, 4, 1969, 91–96.
- Schaffer, H. R.: Objective Observations of Personality Development in Early Infancy. *Brit. J. med. Psychol.*, 31, 1958.
- Schaffer, H. R.: Changes in Developmental Quotients under Two Conditions of Maternal Separation. *J. soc. clin. Psychol.*, 4, 1965, 39–46.
- Schaffer, H. R. ed.: *The Origins of Human Social Relations*. London–N. York, Academic Press, 1971.
- Schaffer, H. R. – Emerson, P. E.: The Development of Social Attachments in Infancy. *Monogr. Soc. Res. Child Develop.*, 29, 1964.
- Schenk-Danzinger, L.: Social Difficulties of Children who were Deprived of Maternal Care in Early Childhood. *Vita hum. (Basel)* 4, 1961, 229–241.
- Schlossmann, A.: Die Entwicklung der Versorgung kranker Säuglinge in Anstalten. *Ergebn. inn. Med. Kinderheilk.*, 24, 1923, 189.
- Schmalohr, E.: *Frühe Mutterentbehrung bei Mensch und Tier*. München-Basel, E. Reinhardt, 1968.
- Schmidt-Kolmer, E.: Erscheinungen des psychischen Hospitalismus und ihre Verhütung. *Z. ärztl. Fortbild.*, 51, 1957, 895–899.
- Schmidt-Kolmer, E.: Der Einfluss der Lebensbedingungen auf die psychische Entwicklung. *Z. ärztl. Fortbild.*, 53, 1959, 1438–1441.
- Schmidt-Kolmer, E.: Hospitalismusschäden in Kindereinrichtungendes Vorschulalters. In: *Das milieugeschädigte Kind*, Jena, 1961.
- Schmidt-Kolmer, E.: Psychologisch-pädagogische Probleme bei Kindern in Kinderkrippen. *Přednáška na I. symposiu socialistických zemí o jeslích*. Praha, 1966.
- Schultz, D. P.: Sensory Restriction. Effects on Behavior. N. York-London, Acad. Press, 1965.
- Shurley, J. T.: Profound Experimental Sensory Isolation. *Amer. J. Psychiat.*, 117, 1960, 539–545.

- Skeels, H. M.: Adult Status of Children with Contrasting Early Life Experiences. Monogr. Soc. Res. Child Developm., 31, 1966.
- Skodak, M.: Adult Status of Individuals who Experienced Early Intervention. In: Proceedings of the 1st Congress of the Internat. Ass. Scient. Study Ment. Deficiency, Montpellier, 1967.
- Smržová, A.: Výchova dětí v dětských domovech. In: Problémy psychiatrie v praxi a ve výzkumu. Praha, SZdN, 1957, 164–169.
- Solomon, P. et al.: Sensory Deprivation. Cambridge. Harvard Univ. Press, 1961.
- Speck, S.: Kinder erwerbstätiger Mütter. Stuttgart, 1956.
- Spionek, H.: Rozwój a wychowanie malego dziecka. Warszawa. Nasza Księgarnia. 1963.
- Spitz, R. A.: Hospitalism. An Inquiry into the Genesis of Psychiatric Conditions in Early Childhood. Psychoanal. Stud. Child, 1, 1945, 53–74.
- Spitz, R. A.: Hospitalism. A Follow-up Report. Psychoanal. Stud. Child, 2, 1946, 113–117.
- Spitz, R. A.: The Smiling Response: A Contribution to the Ontogenesis of Social Relations. Genet. Psychol. Monogr., 34, 1946, 57–125.
- Spitz, R. A.: The Psychogenic Diseases in Infancy: An Attempt at their Etiological Classification. Psychoanal. Stud. Child, 6, 1951, 255–275.
- Spitz, R. A.: La première année de la vie de l'enfant. Genèse des premières relations objectives. Paris. Presses Univ. de France, 1958.
- Spitz, R. A.: The Effects of Personality Disturbances in the Mother on the Well-Being of her Infant. In: Anthony, E. J. – Benedek, T. eds.: Parenthood. Boston, Little Brown, 1970.
- Spitz, R. A. – Wolf, K. M.: Anaclitic Depression. An Inquiry into the Genesis of Psychiatric Conditions in Early Infancy II., Psychoanal. Stud. Child, 2, 1946, 313.
- Stevenson, H. W. – Hess, E. H. – Rheingold, H. L.: Early Behavior. Comparative and Developmental Approaches. N. York, J. Wiley, 1967.
- Stolz, L. M.: Effects of Maternal Employment on Children. Child Develop., 31, 1960, 749–782.
- Stott, D. H.: Abnormal Mothering as a Cause of Mental Subnormality. J. Child Psychol., 3, 1962, 133–148.
- Strnadová, M.: Příspěvek k psychologické charakteristice dětí s vadami zraku. Disertační práce. Filosofická fakulta University Karlovy, Praha, 1969.
- Ströder, J. – Geisler, E.: Das Kind im Krankenhaus. Arch. Kinderheilk, 154, 1957, 216–238.
- Szymborska, A.: Sieroctwo społeczne. Wiedza Powszechna, Warszawa, 1969.
- Šamánková, L.: Rozbor nemocnosti ve třech pražských jeslích. Čs. Pediat., 23, 1968, 350–356.
- Ščelovanov, N. M. – Aksarina, M. N.: Vospitanije detej rannego vozrasta v detskich učreždenijach. Medgiz, Moskva, 1949.
- Šturma, J.: Psychická deprivace, lehká dětská encefalopatie a disharmonický vývoj osobnosti u chlapců. Disertační práce. Karlova universita, Praha, 1970.
- Švejcar, J.: Studie o vlivu matky na citový vývoj dítěte. Prakt. Lék., 42, 1962, 367–370.
- Švejcar, J.: Výchova dítěte v pediatrii. Čs. Pediat., 1964, 541–547.

- Talbot, F. B.: Transaction of the American Pediatric Society, 1941: discussion of paper of Bakwin. Am. J. dis.Child, 62, 469.
- Tatochenko, V. K.: Social Action on Behalf of the Child. A USSR Experience. Assignment Children, Geneva, 16, 1971, 72–86.
- Tezner, O.: Zur Frage der Kinderheime. Ann. paediat. (Basel), 186, 1956, 189–209.
- Tichajeva, E. J.: Razvitije řeči doškólnika. Učpedgiz, Moskva, 1948.
- Tramer, M.: Säuglings und Kleinkindernöte. Acta paedopsychiat., 30, 1963, 167–180.
- Trnka, V.: Zaměstnání dětí jako součást léčby a výchovy. Praha, SZdN, 1957.
- Trnka, V.: Některé změny osobnosti dětí z rozvedených manželství. Čs. Pediat, 17, 1962, 628–631.
- Trnka, V.: Školní prospěch dětí z rozvedených manželství. Čs. Pediat., 21, 1966, 351–354.
- Utitz, E.: Psychologie života v terezínském koncentračním táboře. Praha, Dělnické nakladatelství, 1947.
- Vacková, M.: Práce v dětském domově. Předškolní výchova, 12, 1958, 407–411.
- Vančurová, E.: Psychologie předškolního dítěte a jeho výchova v rodině. Praha, SZdN, 1960.
- Vančurová, E.: Některé otázky emocionality a sociability dětí předškolního věku, Čs. Pediat., 17, 1962, 660–666.
- Vančurová E.: Příznaky emocionální a sociální karence v kresbách předškolních: dětí. Čs. Psychol., 10, 1966, 97–110.
- Vaňková, I.: Utváranie skupín v detskom domove podľa veku a pohlavia. Psychologia a patopsychológia dieťaťa, 3, 1968, 371–380.
- Vaňouček, O.: Problém zájmového přesycení v dětských zařízeních. Čs. Pediat 14, 1959, 530–540.
- Vaňouček, O.: Kresby terezínských dětí. Nepublikovaný rukopis, 1959.
- Venderová, E.: Vliv věku a délky pobytu na nemocnost v jeslích. Čs. Pediat., 10. 1964, 925–930.
- Venderová, E. – Nájemník, J.: Nemocnost u kojenců v jeslích a v domácím prostředí, Čs. Pediat., 18, 1963, 163–167.
- Vernon, J.: Inside the Black Room. Studies of Sensory Deprivation. Harmondsworth, Penguin Books, 1963.
- Veselkova, K. P.: Fizičeskoje razvitije detej v jaslach. Pediatrija, 40, 1957, 64–69.
- Vyhnálek, J. – Mores, A.: Návštěvy na dětském oddělení. Čs. Pediat., 12, 1957, 23–27.
- Vyržikovskij, S. M. – Majorov, F. P.: Materialy k voprosu ovlijaniji vospitanija na sklad vyššej něrvnoj dějatelnosti u sobak. Trudy fiziologičeskich laboratorij akad. I. P. Pavlova, 1933, 171.
- Weidemann, J.: Das Kind im Heim. Z. Kinderpsychiat., 26, 1959, 1–10, 77–86.
- Winnicott, D. W.: First Year of Life. Modern Views on the Emotional Development in the First Year of Life. Med. Press, 239, 1958, 228–231, 289–291.
- Winnicott, D. W.: The Theory of the Parent-Infant Relationship. Int. J. Psycho-Anal., 41, 1960, 585–595.
- Wit, J. de: Some Critical Remarks on „Maternal Deprivation“. Acta paedopsychiat. 31, 1964, 240–253.

- Wolf, K. M.: Evacuation of Children in Wartime. *Psychoanal. Stud. Child*, 1, 1945, 389–404.
- Wolfheim, N.: Kinder aus Konzentrationslagern. Mitteilungen über die Nachwirkungen des KZ-Aufenthaltes auf Kinder und Jugendliche. *Prax. Kinderpsychol*, 7, 1958, 302–312, 8, 1959, 20–27, 59–71.
- Yarrow, L. J.: Maternal Deprivation: Toward an Empirical and Conceptual Re-Evaluation. *Psychol. Bull.* 58, 1961, 459–490.
- Zeman, L. – Bryndová, D.: Nemocnost kojenců v ústavní péči. *Čs. Pediat.*, 24. 1969, 448–453.
- Ziemska, M.: Osobnost adoptivních rodičů. *Psychol. patopsychológia dieťaťa*, 4, 73–84, 1969.
- Ziemska, M.: Postawy rodzicielskie. Wiedza Powszechna. Warszawa, 1969.
- Zingg, R. M.: Feral Man and Extreme Cases of Isolation. *Amer. J. Psychol.*, 53, 1940, 487–517.
- Zubek, J. P. ed.: Sensory Deprivation. Fifteen Years of Research. N. York, Appleton-Century-Grofts, 1969.
- Zuckermann, M. et al.: Comparison of Stress Effects of Perceptual and Social Isolation. *Arch. gen. Psychiat*, 14, 1966, 356–365.

Doplňěk k literatuře (Marie Vágnerová, 2011):

- Ainsworth, M. D. S. – Blehar, M. C. – Waters, E. – Wall, S.: Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation. Hillsdale, NJ, Lawrence Erlbaum Associates, 1978.
- Beckett, C. – Maughan, B. – Rutter, M., et al.: Do the Effects of Early Severe Deprivation on Cognition Persist Into Early Adolescence? Findings From the English and Romanian Adoptees Study. *Development*, 77/3, 2006, 696–711.
- Brierley, J.: 7 prvních let života rozhoduje. Praha, Portál, 2000.
- Caldwell, B. M. – Bradley, R. H.: Home observation for measurement of the environment. Arkansas, University of Arkansas, Center for child development and education, 1979.
- Canino, G.J. – Bird, H. R. – Rubio-Stipec, M. – Bravo, M. – Alegria, M.: Children of Parents with Psychiatric Disorder in the Community. *J. Am. Acad. Child Adolesc. Psychiatry*, 29, 3, May 1990.
- Caspi, A. – Moffitt, T. E. – Morgan, J. et al.: Maternal expressed emotion predicts children's antisocial behavior problems: Using monozygotic-twin differences to identify environmental effects on behavioral development. *Developmental Psychology*, 40, 2004, 234–243.
- David, H. – Dytrych, Z. – Matějček, Z. – Schüller, V.: Born unwanted. Praha, Avicenum, 1988.
- Dunovský, J. – Dytrych, Z. – Matějček, Z. a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha, Grada, 1995 (lit.).
- Dunovský, J. – Eggers, H. a kol.: Sociální pediatrie. Praha, Avicenum, 1989.

- Egeland, B. – Erikson, M., F.: Rising above the past: Strategies for helping new mothers break the cycle of abuse and neglect. *Zero to Three*, 1990;11, 29–35.
- Finkelhor, D.: A Sourcebook on child abuse. California, Beverly Hills, Sage Publications, 1986.
- Koluchová, J.: Diagnostika a reparabilita psychické deprivace. Praha, SPN, 1987.
- Kreppner, J. M. – O'Connor T. G. – Dunn J. – Andersen-Wood, L.: The pretend and social role play of children exposed to early severe deprivation. *British journal of developmental psychology*, 1999, vol. 17 (3), 319–332.
- Kreppner, J. M. – O'Connor, T. G. – Rutter, M. et al.: Can inattention/overactivity be an institutional deprivation syndrome. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 29, 2001, 513–528.
- Langmeier, J.: Chronicky nemocné děti a děti ohrožené prostředím. In: Houštěk, J. a kol.: *Pediatric. Učebnice pro lékařské fakulty*. Praha, Avicenum, 1986, 92–124.
- Matějček, Z.: Pojem psychické subdeprivace. *Psychológia a Patopsychológia Dieťaťa*, 22, 1987, 419–428.
- Matějček, Z.: Co děti nejvíc potřebují. Praha, Portál, 1994.
- Matějček, Z.: Teoretická úvaha nad pozdními následky psychické deprivace a subdeprivace. *Československá psychologie*, 40, 5, 1996, 69–375.
- Matějček, Z. – Bubleová, V., Kovařík, J.: Pozdní následky psychické deprivace I. *Československá psychologie*, 39, 1995, 481–496.
- Matějček, Z. – Bubleová, V. – Kovařík, J.: Pozdní následky psychické deprivace II. *Československá psychologie*, 40, 1996, 14–28.
- Matějček, Z. – Bubleová, V. – Kovařík, J.: Pozdní následky psychické deprivace III. *Československá psychologie*, 40, 1996, 81–94.
- Marten, J.: Záměrné otravy a Münchhausenův syndrom v zastoupení jako projevy týraného dítěte. *Praktický Lékař*, 65, 1985, 524–527.
- Pollock, L.: *Forgotten Children*, Cambridge, UK, 1986.
- Pöthe, P.: *Dítě v ohrožení*. Praha, H+H, 1996.
- Rutter, M. – O'Connor, T. G. et al.: Are There Biological Programming Effects for Psychological Development? Findings From a Study of Romanian Adoptees. *Developmental Psychology*, 2004, Vol. 40, No. 1, 81–94.
- Sedlak, A. J. – Broughurst, D. D.: Third national incidence study of child abuse and neglect. Washington, D.C., Department of Health and Human Sciences, 1996. Aktualizace: <http://www.healthieryou.com/cabuse.html>.
- Sigal, J. J.: Studies of Unwanted Babies: Comment. *American Psychologist*. Vol 59 (3), Apr 2004, 183–184.
- Warren, S. L.: *Psychological Deprivation – Index of New Information*. Abbe Publishing Association of Washington DC, 1993.
- Weil, J. L.: *Early deprivation of empathic care*. Madison, Conn., International Universities Press, 1992.
- Zeanah, C. H. – Smyke, A. T. – Kogan, S. F. – Carlson, E.: Attachment in institutionalized and community children in Romania. *Child Development*, 76, 2005, 1015–1028.